

๖1๐74๘982

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร ความเชื่อด้านสุขภาพ และ
พฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนของมารดาเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน

RELATIONSHIP BETWEEN DEMOGRAPHIC FACTORS, HEALTH BELIEFS,
AND BEHAVIORS OF MOTHERS IN PREVENTING SCHOOL-AGED CHILDREN
FROM IODINE DEFICIENCY

จุฬามาศ เจริญผล

อภินันท์นาการ

๑๓๐

สำนักหอสมุด ม.มหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลแม่และเด็ก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๕๔๐

ISBN 974 - 588 - 895 - 8

สงวนลิขสิทธิ์

๗๗

๑๖๖๘๙

๒๕๔๐

Copyright by Mahidol University

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร ความเชื่อด้านสุขภาพ และ พฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนของมารดาเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน

ผู้วิจัย จุฑามาศ เฉลิมผล

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลแม่และเด็ก)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พรศรี ศรีอัฐภาพร วท.บ. , ค.ม.

ยุพิน จันทร์คคะ วท.บ. , ค.บ. , ค.ม.

จริยาวัตร คมพยัคฆ์ วท.ม. ,ส.ด.

วันที่สำเร็จการศึกษา 26 สิงหาคม 2540

บทคัดย่อ

โรคขาดสารไอโอดีนเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย และพบอุบัติ - การณ์การเกิดโรคสูงในกลุ่มประชากรทางภาคเหนือ โดยเฉพาะในเด็กวัยเรียน ซึ่งจะมีผลต่อ การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก โรคนี้สามารถป้องกันได้ ถ้าเด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้อง ซึ่งพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนของมารดา ขึ้นอยู่กับความเชื่อด้านสุขภาพของมารดา การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนและพฤติกรรม การดูแลเด็กวัยเรียนเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้าน ประชากร ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีน กับพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียน เพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาของเด็กวัยเรียนอายุ 6 - 12 ปี จำนวน 210 คนในจังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับ โรคขาดสารไอโอดีน และพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนของมารดา เพื่อป้องกันโรคขาดสาร ไอโอดีน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี มีความเชื่อด้านสุขภาพบางเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การดื่มน้ำไม่สะอาดหรือน้ำที่ตกตะกอน จะทำให้เกิดโรคขาดสารไอโอดีน การใช้เกลืออนามัยและน้ำปลาเสริมไอโอดีนปรุงอาหารเพียง

สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ก็สามารถป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน การรับประทานกระหล่ำปลีดิบและมันสำปะหลังไม่ได้ทำให้เกิดโรคขาดสารไอโอดีน และโรคขาดสารไอโอดีนเป็นโรคที่ไม่อันตราย

2. กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน อยู่ในเกณฑ์ถูกต้องค่อนข้างมาก มีพฤติกรรมบางเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การไม่ได้ส่งเสริมพัฒนาการบุตร การไม่ได้ให้บุตรรับประทานเนื้อสัตว์หรือไข่ การไม่ได้เตรียมน้ำดื่มและน้ำปลาเสริมไอโอดีน การไม่ได้ให้บุตรดื่มน้ำเสริมไอโอดีนทุกวัน การไม่ใช้เกลืออนามัยปรุงอาหาร การให้บุตรรับประทานกระหล่ำปลีดิบ หัวผักกาดขาว และมันสำปะหลังจำนวนมากทุกวัน การไม่ได้สังเกตอาการคอปอกและไม่คลำบริเวณต่อมธัยรอยด์ของบุตร

3. ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การดูแลเด็กวัยเรียนของมารดาเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .2492$, $P < .001$) และอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนของมารดา เพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.1833$, $P < .01$) ส่วนระดับ การศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว และลักษณะของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนของมารดาเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > .05$)

4. ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีน และอายุของมารดา สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนของมารดา เพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนได้ร้อยละ 8.46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากผลการวิจัยแสดงว่า ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนและอายุของมารดา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนของมารดาเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน ดังนั้นพยาบาลควรส่งเสริมให้มารดาที่มีความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีน และพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนเพื่อป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนที่ถูกต้อง โดยการจัดทำโครงการให้ความรู้แก่มารดา โดยเฉพาะในกลุ่มมารดาที่มีอายุมาก

Thesis Relationship between Demographic Factors, Health Beliefs, and Behaviors of Mothers in Preventing School - Aged Children from Iodine Deficiency

Name Juthamas Chalernpol

Degree Master of Nursing Science (Maternal and Child Nursing)

Thesis Supervisory Committee

Pornsri Sriussadaporn, B.Sc. (Nursing), M.Ed.

Jariyawat Kompayak, B.Sc., M.P.H., Dr.P.H.

Yupin Chandaragga, B.Sc. (Nursing), B.Ed., M.Ed.

Date of Graduation 26 August B.E. 2540 (1997)

Abstract

Iodine deficiency is a major nutritional problem. It has serious health implications for the patient; in particular, school - aged children, where it has serious adverse effects on growth and development. This problem can be prevented with proper maternal care. The purposes of the study were to study maternal beliefs with regard to iodine deficiency and maternal caring behaviors for children with iodine deficiency and to study the correlation between demographic factors and health beliefs on iodine deficiency and health prevention behaviors of mothers in caring for school - aged children with iodine deficiency. The study was conducted in Chiang Mai province. The sample consisted of 210 mothers with children who ranged in age between six and twelve years. Data was collected by the use of two questionnaires: 1. health beliefs regarding iodine deficiency and 2. health prevention behaviors of mothers for their school - aged children. Data was analyzed by using percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and stepwise multiple regression.

The results were as follow:

1. Most of the sample group had correct information related to iodine deficiency, however, some beliefs were not appropriate. Inappropriate beliefs included

drinking unclear water can cause iodine deficiency, preventing iodine deficiency by using iodized salt and iodized fish sauce for cooking once weekly, eating raw cabbages and cassavas cannot cause iodine deficiency, and iodine deficiency only causes goiter and is not harmful.

2. Most of the sample group had correct health prevention behaviors, however, some of their health practices were inappropriate for promoting their children's development. The inappropriate practices were giving insufficient amounts of meat and egg, not preparing iodized water and iodized fish sauce, not drinking iodized water every day, not cooking with iodized salt, too much raw cabbage, turnip and cassava for children every day. Also, they did not do regular checks for any abnormality by observing goiter and palpation of the thyroid gland.

3. There was a positive significant correlation between maternal health beliefs regarding iodine deficiency at the level of .001 ($r = .2492$) but a negative significant correlation between maternal age at the level of .01 ($r = -.1833$). There was no significant correlation between education level, maternal occupation, family income and family structure.

4. Maternal health beliefs regarding iodine deficiency and maternal age were predictors accounting for 8.46 percent of variance in the degree of the maternal caring behaviors in prevention of iodine deficiency in their children at the statistically significant level of .001.

The results of the study show that with regard to iodine deficiency, maternal health beliefs and maternal age influenced maternal caring behaviors in the prevention of iodine deficiency in their children. Thus, the recommendation for the nursing profession is that nurses need to educate mothers in the prevention of iodine deficiency in their children. Particular emphasis should be on the older mothers.